

Το σπίτι στην Ανατολή Ιωαννίνων που «διηγείται» το δράμα του Ποντιακού Ελληνισμού (ΦΩΤΟ)

/ [Ιστορία - Εθνικά Θέματα](#)

Ένα μικρό σπίτι με κήπο, «γεμάτο με τις αναμνήσεις της προσφυγιάς» και τη [γενοκτονία των Ποντίων](#) κλείνει σήμερα τα 100 του χρόνια. Βρίσκεται σε μια «νέα πατρίδα Ποντίων», στην Ανατολή Ιωαννίνων και ζει εκεί η 82χρονη Μάρω Εμμανουηλίδη-Καλυζώη, η οποία δεν θέλησε ποτέ να το αποχωριστεί, ούτε να το αλλάξει ή να το εκσυγχρονίσει.

«Εδώ, είναι όλη η ζωή μου, οι δικοί μου άνθρωποι, τα χρόνια της προσφυγιάς που βιώσαμε, οι λύπες μας, οι χαρές μας, η προσδοκία της επιστροφής που έσβησε», είναι τα λόγια που λέει στο ΑΠΕ-ΜΠΕ και δακρύζει, όταν την συναντήσαμε στην αυλή του σπιτιού της.

Το έκτισε ο παππούς της, ο ήρωας ιερέας **παπα-Γιώργης**, ο οποίος κατάφερε μετά από δύο και πλέον χρόνια οδυνηρής, μαρτυρικής διαδρομής, να φτάσει στην **Ελλάδα** μαζί με 150 ψυχές.

Η Οδύσσεια των **Ελλήνων του Πόντου** ξεκίνησε πριν από το 1920 ψελλίζει δακρύζοντας η κ. **Μάρω**. Η οικογένεια του πατέρα της, ο πάππους της, όπως διηγείται, γεννήθηκε στο χωριό του **Πόντου Κιζίλοτ**, στην **Περιφέρεια Κοτυώρων, Ορδού** στα τουρκικά. Στην **Ποντοηράκλεια**, φοίτησε στο γυμνάσιο και εργάστηκε ως δάσκαλος, όμως οι διωγμοί δεν τον κράτησαν εκεί. Στις χειρόγραφες σημειώσεις του ο παπα-Γιώργης ξετυλίγει το νήμα του ξεριζωμού:

«...Το 1919 ήλθα εις **Χαλκηδόνα εις Κωνσταντινούπολιν**, δια να φύγω εις Ελλάδα, αλλά ο τότε **Δεσπότης της επαρχίας Χαλκηδόνας**, με έπεισε λέγων “και εδώ πλέον Ελλάς είναι”. Που θα πας παιδί μου, να σε κάνω παππά και να επιστρέψεις στο χωριό σου. Επείσθην, με χειροτόνησε και επέστρεψα στην πατρίδα μου. Δυστυχώς όμως, τα βάσανα μου δεν ετελείωσαν. Ένα έτος αργότερα, μας εξόρισαν οικογενειακώς. Μαζί με άλλα 1.200 άτομα, γυναίκες μωρά, άνδρες.. Μετά από 20 μέρες ποδαρόδρομο εφθάσαμεν σε μια πόλη, λεγομένη Τζάγγιρι, Γάγγραινα. Μας έβαλαν σε ένα βρώμικο ανοικτό μέρος.... Ζούσαμε με τον φόβο από τους τσέτες. “Θα σφάξουμε τα παιδιά σας, θα κάψουμε τα 44 χωριά σας” ...απειλές συνεχώς. Ένα πρωί μας έβγαλαν στο δρόμο μαζί με 10 χωροφύλακες. Μας πήγαν στο Κιρσεχίρεκεί μείναμε 7 μήνες. Οι Τούρκοι με συνέλαβαν ως κατάσκοπο της Ελλάδας.

Με βάλανε φυλακή και με κτυπήσανε 200 ραβδιές, για να αποσπάσουν από το στόμα μου ψευδή κατάθεσιν. Αλλά εγώ, παρότι εδάρθηκα φοβερά και ελιποθύμησα 3 φορές, δεν είπα τίποτε... τα μεσάνυχτα με περιέφεραν εις τους δρόμους και εγώ και εγώ νόμιζα, πως θα με πάνε για κρέμασμα... Επί δύο μήνες κατουρούσα αίμα από το πολύ ξύλο... Ένας καλόκαρδος Νομάρχης, παρενέβη και με άφησαν ελεύθερο... Λίγες μέρες αργότερα κατεβαίνουν τσέτες από την Σεβάστειαν, με βρίσκουν μέσα στην αγορά, αρπάζουν το καλυμμαύχι και με το ξυράφι το έκαμαν κομμάτια... Εγώ δεν μίλησα, θα με έσφαζαν. Γλύτωσα και από αυτή την μπόρα... Μετά από 7 μήνες ήρθε νέα εξορία. Μέσα στον χειμώνα μετά από 10 ημέρες πορείαν εφθάσαμεν στην Καισάρεια, Στο δρόμο απέθαναν οι περισσότεροι από κρύο και εξανθηματικό τύφο... Οι χριστιανοί στην Καισάρεια μας έκρυψαν μας βοήθησαν. Με προσέλαβαν ιερέα στην εκκλησία Παναγία Μουταλάσκη...»

Όπως μας διηγείται η κ. **Μάρω** ο πατέρας της ήταν 10 χρόνων και βίωσε δίπλα στον ιερέα πατέρα του την φρίκη. Μετά την Καισαρεία ο παπα-Γιώργης μαζί με 35 οικογένειες που είχαν απομείνει, έφτασαν στην Μερσίνα και μπήκαν στο πλοίο για την Κύπρο. Το 1922 έφτασαν στον **Πειραιά**. Μετά από ταλαιπωρίες και περιπλάνηση σε διάφορες περιοχές της χώρας έφτασαν στον τόπο που τους υπέδειξαν, στα **Γιάννενα**.

«Εδώ έστησε το χωριό και το ονόμασε Ανατολή γιατί ήρθαμε όλοι από την ανατολή, αλλά είχαμε κάποιες διαφωνίες, γιατί ο καθένας ήθελε να πει την ιδιαίτερη πατρίδα του», επισημαίνει η κ. Μάρω και συγκινημένη μας δείχνει πάλι

το σπίτι της και λέει πως αυτό, ο **παπα-Γιώργης** το έκτισε με τα χέρια του και έδωσε καταφύγιο στην οικογένεια του. Κάθε λιθαράκι κάθε γωνιά του σπιτιού, για την κ. **Μάρω** είναι ιερή. Με την νοσταλγία της χαμένης πατρίδας, η οικογένεια όπως και οι άλλες που εγκαταστάθηκαν εκεί, ξεκίνησαν τον αγώνα της επιβίωσης κάτω από δύσκολες συνθήκες μέσα στην καχυποψία και την άρνηση που αντιμετώπισαν τότε, από τους ντόπιους. «Έφυγαν νοικοκυραίοι και έγιναν διακονιάρηδες. Όλοι μαζί σαν γροθιά, βοηθούσε ο ένας τον άλλον, έσκαψαν την γη με χέρια και ξύλα... Αυτές οι 35 οικογένειες έγιναν μια μεγάλη οικογένεια....».

Σε αυτό το σημείο η κ. Μάρω ξεδιπλώνει την ιστορία της μητέρας της **Ειρήνης Σιδηροπούλου**, που ήταν από την **Τραπεζούντα**, από οικογένεια χρυσοχόων που χάθηκαν και εκείνη βρέθηκε μόνη της και ορφανή σε ηλικία 8 ετών μαζί με δύο μικρότερα αδέρφια.

«Όταν τα πράγματα δυσκόλευαν, διωγμοί αγρίευαν, ο πατέρας της μητέρας μου έφυγε στο βουνό για να πολεμήσει του Τούρκους.... Ο καιρός πέραγε δεν γύρισε και έτσι η μητέρα της πήρε τα 3 ανήλικα παιδιά και μπήκε μαζί με άλλους σε καράβι για την Ελλάδα. Από την Μυτιλήνη στον Βόλο, στον κάμπο της Λάρισας. Εκεί, μαζεύοντας στάχυα έπαθε ηλίαση και ανέβασε υψηλό πυρετό. Το βράδυ εκεί που θήλαζε το μικρότερο παιδί περίπου δύο ετών ξεψύχησε. Την μητέρα μου που ήταν 8 και τα αλλά δύο αδέρφια 5 και 2 ετών, τα πήρε ο Ερυθρός Σταυρός και στην συνέχεια τα υιοθέτησε, ένας θείος ο **Παντελής Μωυσιάδης** και ήρθαν στην Ανατολή».

Η κ. **Μάρω**, ευαισθητοποιημένη από την πρόσφορα του **Ερυθρού Σταυρού** στην οικογένεια, όταν μεγάλωσε, εργάστηκε ως εθελόντρια τιμώντας την προσφορά της οργάνωσης.

«Ξέρετε ότι ο Ελληνισμός του Πόντου είχε βαθιές ρίζες. Δημιουργήσαμε το **Σύλλογο των Ποντίων**, δεν είναι απλά σύλλογος της γειτονιάς, έχει βαθιές ρίζες. Είπαμε στις νεότερες γενιές, θα τον τιμήσετε, θα τον συνεχίσετε και θα τον αγαπάτε. Είναι η ιστορική μας πραγματικότητα, οι αναμνήσεις μας. Δυστυχώς, το όνειρό μου να επισκεφθώ τα πατρογονικά μας μέρη, τον Πόντο, δεν πραγματοποιήθηκε. Έλεγα στον πατέρα μου να πάμε και απαντούσε, δεν αντέχω παιδί μου, τι να δω, τι να δω τώρα εκεί, δεν μπορώ να δω τίποτε».

Το σπίτι της κ. **Μάρως Εμμανουιλίδη-Καλυζώη** βρίσκεται στην **καρδιά της Ανατολής**. Ξεχωρίζει από τα γειτονικά νεόδμητα σπίτια. Η εικόνα του σε μεταφέρει σε άλλες εποχές. Εκείνη με υπερηφάνεια μιλάει για τα 100 του χρόνια, τιμώντας στο κατώφλι του, τον **Ελληνισμό του Πόντου**.